

พุทธบูรณาการในการบำบัดผู้ติดสุราของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

THE BUDDHIST INTEGRATION OF ALCOHOLIC OF THE ALCOHOLIC
THERAPY IN THE NORTHEASERN TEMPLES

สมคิด เศษวงศ์^๑ Somkid Setwong

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์ เรื่องพุทธบูรณาการในการบำบัดผู้ติดสุราของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการบำบัดผู้ติดสุรา (๒) เพื่อศึกษาแนวคิดและกระบวนการบำบัดผู้ติดสุราของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓) เพื่อเสนอกระบวนการการบำบัดผู้ติดสุราเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้วิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการบำบัดเป็นสำคัญและการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลเชิงลึกและการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า สุราจัดเป็นยาเสพติดชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลที่ดื่มเข้าไปในร่างกายแล้วจะทำให้ขาดสติ ขาดความละลึกในความรู้ตัวเอง การดื่มสุราจะมีโทษตามไปอีก คือ ๑) ขาดสติ ความละลึกได้ ๒) เกิดความรุนแรงในครอบครัว ๓) ปัญหาการทะเลาะวิวาท ๔) จิตฟุ้งซ่าน ส่วนหลักธรรมที่ใช้ในการบำบัดผู้ติดสุราที่เป็นแนวทางในการป้องกันหรือบรรเทาทุกข์ ๑) เบญจศีล เบญจธรรม ๒) สติสัมปชัญญะ ๓) ขันติ ไสรัจจะ ๔) อบายมุข ๕) ขรรวาสธรรม ๖) หลักสังคาลสูตร และกระบวนการการบำบัดผู้ติดสุราเชิงพุทธบูรณาการมี ๒ วิธี คือ การบำบัดรักษาทางด้านร่างกายและการบำบัดรักษาทางจิตใจ โดยการใช้สัจจะควบคู่ไปกับสมุนไพรรักษา เป็นเครื่องช่วยควบคุมกายควบคุมใจ ส่วนสมุนไพรมีการถอนพิษของสุราออกจากร่างกาย

คำสำคัญ : พุทธบูรณาการ, การบำบัดผู้ติดสุรา

---

^๑ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Buddhist Studies, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Thailand

Abstract

This article is the part of dissertation “the Buddhist integration of alcoholic of alcoholic therapy in the Northeastern temples”, the objectives of this study were (1) to study of the theoretical concept and Buddhist principle on alcoholic therapy, (2) to study of the concept and the process of alcoholic therapy of Addiction Treatment Centre in the Northeastern temples, and (3) to present the process of the Buddhist integration of alcoholic therapy. This research is studied from Pali Canon such as Buddhist Scriptures, Commentaries, Sub-Commentaries, and related research which concern with the process of therapy. The research findings were an alcohol is one of drug to make person who drinking and to be drunk, lose one’s mind and awareness. The penalties of alcohol drinking were: - 1) Losing one’s mind and awareness, 2) violence in the family, 3) quarrel, 4) distraction. The Buddhist principles using for alcoholic therapy which is the way of protection or recuse such as, 1) Pañca-sīla and Pañca-dhammas (five precepts and five virtues), 2) mindfulness and awareness (Sati - Sampajañña), 3) forbearance and modesty (khanti-soracca), 4) the six ruins (apāyamukha), 5) virtues of lay people (Gharavāsadhamma), 6) the principle of Singalakasutta. There are two ways of the process of Buddhist integration of alcoholic therapy; the physical and mental treatment through truth a long with herbs, the truth helping control body and mind. Then the herbs will detoxify liquor from body.

Keywords: Buddhist Integration, Alcoholic therapy

๑. บทนำ

วัดและพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนามีบทบาทต่อสังคมไทยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นบทบาททางการให้การศึกษา การฝึกหัดขัดเกลาอบรมนิสัย และการช่วยแก้ปัญหาต่างๆในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยและยังมีการชี้ช่องทางชีวิตเพื่อหลุดพ้นจากสิ่งที่ไม่ดีจากชีวิต เพื่อที่จะให้คนในสังคมเป็นคนดี มีคุณธรรม สามารถดำเนินอยู่ในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ วัดจัดว่าเป็นสถาบันหลักของชุมชนและเป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมต่างๆ เช่นเป็นศูนย์ร่วมจิตใจของชาวบ้าน เป็นที่สังสรรค์ของชาวบ้านและเป็นสถานที่บำบัดผู้ติดยาเสพติด ศูนย์สงเคราะห์ผู้ติดยา เป็นต้น และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ วัดเป็นที่พึ่งทางใจในด้าน

พระพุทธศาสนา พระสงฆ์เป็นผู้มีอำนาจสามารถตัดใจให้คนในชุมชนได้ เปรียบเสมือนผู้ปกครองในท้องถิ่น เพราะเป็นที่เคารพศรัทธาของชาวบ้าน ดังนั้นวัดจึงเป็นอีกแห่งหนึ่งที่คนทั่วไปต้องพึ่งพาอาศัยในการแก้ไขปัญหาชีวิตซึ่งเป็นความหวังหนึ่งที่จะสามารถเยียวยาหรือบรรเทาปัญหาได้ โดยการประยุกต์บูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าสู่ชุมชนโดยเฉพาะสังคมระดับท้องถิ่นในการเยียวยาผู้ติดสิ่งเสพติด โดยเฉพาะ สุรา เมื่อกล่าวถึงการดื่มสุรานั้นมีหลักฐานว่า มีมาตั้งแต่สมัยโบราณซึ่งส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิความเชื่อในการนับถือผีและพราหมณ์ก่อนอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีลัทธิความเชื่อในเรื่องผีอยู่ ต้องอาศัยสุราเป็นเครื่องบวงสรวงในการทำพิธีกรรมต่างๆ เช่น งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานศพ และบุญประจำปีของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น^๒

สถาบันทางพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ต้องหันมาใส่ใจกับความเป็นอยู่ของชุมชนในด้านการป้องกันแก้ไขปัญหการดื่มสุราและแสวงหาทางออกให้กับชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ จึงพอเชื่อมั่นได้ว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนามีศักยภาพเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี วัดและพระสงฆ์จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการก่อตั้งศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัด เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเข้ารับการรักษาสิ่งเสพติดทุกชนิด เช่น ศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดของ วัดป่าเมตตาธรรม ตำบลเชียงใหม่ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด, วัดร่องคำ ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์, วัดปราสาทเทพนิมิต (วัดหนองเป็ด) ตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ วัดพุทธประดิษฐ์ ตำบลโพหนอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นวัดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้^๓

การบำบัดรักษาผู้ติดสุรา เป็นการดำเนินงานเพื่อแก้ไขสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดให้เลิกจากสิ่งนั้นและสามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนและสังคมได้อย่างปกติสุข อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้เลิกสุราได้ผลดีก็คือ ผู้เลิกต้อง ตั้งใจ และ เต็มใจ ที่จะเลิกสุราให้ได้ และเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ เพราะหาก ตั้งใจ ก็จะมีแรงใจให้สามารถเลิกสุราได้ แต่หากผู้เลิกไม่มีแรงใจ หรือกำลังใจที่จะเลิก คนใกล้ชิดก็ต้องหาแรงใจ เพื่อให้ผู้เลิกสุราเห็นว่าเป้าหมายของการเลิกคืออะไร จะได้เข้าสู่กระบวนการเลิกสุราได้ ในการรักษาผู้ติดสุราของศูนย์ต่างๆจะให้คนที่มาเลิกสุราดื่มยาสมุนไพรและให้สัจจะ จากสถิติในการบำบัดรักษาของศูนย์

^๒ สัมภาษณ์, พระครูสุจิตตมงคล, เจ้าอาวาสวัดบูรพาภิรมย์ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

^๓ สัมภาษณ์, พระครูวิมลสังวรคุณ, ผู้อำนวยการศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติด, วัดป่าเมตตาธรรม ตำบลเชียงใหม่ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด, ๒๗ กันยายน ๒๕๕๙.

ต่างๆที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าบางคนได้แค่ ๒ อาทิตย์ บางคน ๑ เดือน ซึ่งยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

ในสังคมไทยเราจะมองเห็นได้ว่าปัญหาทางสังคมมีมากมายไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้าน เศรษฐกิจ ปัญหาทางการเมือง ปัญหาทางครอบครัว และปัญหาอาเสพติด เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่คนไทยทุกคนต้องหาแนวทางในป้องกันแก้ไขมาตลอดไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน องค์กร บ้าน วัด สถานศึกษา เป็นต้นก็ต้องช่วยกันหาวิธีการต่างๆ ตามนโยบายของรัฐบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ให้หมดไปในสังคมไทย ที่เป็นปัญหาอยู่ทุกวันนี้ก็เนื่องมาจากสังคมไทยขาดคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม เมื่อขาดสิ่งเหล่านี้ไปแล้วคนต้องหาทางออกโดยการสร้างปัญหาให้กับตัวเองบ้างสังคมบ้าง ซึ่งผู้วิจัยได้มองเห็นปัญหาสังคมเกี่ยวกับปัญหาผู้ติดยาซึ่งในปัจจุบันมีอยู่มากมายหลากหลายรูปแบบ การติดยาเสพติดทั้งติดทางกายติดทางใจ และติดทางสังคม เทคโนโลยี และการสร้างความเคยชินให้กับตนเองจนกลายเป็นติดไปจากสิ่งที่เราบริโภคอย่างฟุ่มเฟือยนั่นเอง จึงมีการณรงค์และสร้างความตระหนักให้มีการลด ละ เลิกนั้นต้องมีการกำหนดสิ่งที่บ่งบอกถึงพิษภัย อันตรายของสุรา และสิ่งเสพติดอื่นๆ ทำให้มีคนที่ติดยาในปัจจุบันจำนวนมากที่พยายามช่วยเหลือบุคคลที่ติดให้พ้นจากสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์บางคนก็สามารถทำได้ บางคนก็ล้มเหลว ซึ่งขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยของแต่ละคนที่มีอัตราในการดื่มที่ต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลผู้ที่มีปัญหาการเสพยาเสพติด และสุรา การดูแลทางด้านจิตวิญญาณมีความสำคัญมาก เพราะการติดยาเสพติดเป็นโรคทางจิตวิญญาณ ยาเสพติดทำให้ผู้เสพยาเสพติดขาดศีล สติ สมาธิและปัญญา ปัญญาไม่สามารถทำงานได้ ตัดสินใจและทำอะไรผิดพลาดได้ง่าย^๕

หากพิจารณาตามทัศนะของพระพุทธศาสนาแล้ว การดื่มสุรา โดยมากมักแสดงท่าทีต่อการดื่มสุราในเชิงนิเสธ การดื่มสุรา ถือเป็นกาลกิณีหรือกรรมขั้นพื้นฐานของสังคม พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสโทษของการดื่มน้ำเมาไว้ในสัพพหลุสสูตร^๕ ว่าการดื่มน้ำเมาคือสุราเมรัยผู้เสพยา่อมไปเกิดในนรกเปรตวิสัยและสัตว์ดิรัจฉานโทษอย่างเบาที่สุดคือเป็นบ้า จิตใจเลือนลอยขาดสติ ทำให้ตนเองตกต่ำและที่ตรัสไว้ในสิงคาลกสูตรที่ขนิทายปาฎิกวรรค^๖ ว่าการดื่มสุราทำให้เสียทรัพย์หันตาเห็น ก่อการทะเลาะวิวาท เป็นบ่อเกิดแห่งโรคร้ายต่างๆ เป็นเหตุเสียชื่อเสียง เป็นเหตุให้ไม่รู้จักอาย เป็นเหตุทอนกำลังสติปัญญา การดื่มสุรามีโทษทั้งในทางธรรมและทางโลกคือในทางธรรม พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงโทษของสุราไว้ดังแสดงมาแล้วในทางโลกสุรามีโทษทั้งแก่ตนเองและแก่ผู้อื่นเพื่อให้ประชาชนได้รู้ถึงโทษของสุราทั้งสองทาง ผู้วิจัยในฐานะเป็นนิสิตของบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเน้นในทางพระพุทธศาสนาได้บูรณาการหลักพุทธธรรมที่สามารถนำมา

^๕นางสาวอำพร โปสจา, เรื่อง **ยืมสุรัย ยาเสพติด “สุขภาพจิตกับยาเสพติด”** ปี ๒๕๔๖, หน้า ๑๒๔.

^๕ ๐.ง.ฎฐก.(ไทย) ๒๓/๔๐/๓๐๒.

^๖ ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๔๘/๒๐๒ - ๒๐๓.

ประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการติดสุราได้นอกจากนี้สภาพการนิยมดื่มสุราของประชาชนมีเป็นจำนวนมากเวลาว่างไม่ว่าจะเป็นงานศพงานบุญต่างๆเช่นกินผ้าป่าบวชนาจะเห็นมีคนเมาสุราอยู่ประจำในงานทุกงานการจัดงานแต่ละครั้งเจ้าภาพต้องเสียเงินค่าซื้อสุรามาวัวเลี้ยงแขกที่มาในงานเป็นจำนวนมากจะเห็นได้ว่าปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเกิดจากสุรานั้น

ส่วนหลักการวินิจฉัยเกี่ยวกับ “ สุราปานะ การดื่มสุรา ” จะต้องประกอบด้วยองค์ ๔ ได้แก่ (๑) มหนิย สิ่งนั้นเป็นน้ำเมา (๒) ปาตุกมมยตาจิตต จิตคิดจะดื่มน้ำเมา (๓) ตชโชวยาโมพยายามดื่มน้ำเมา (๔) ปิตปุปเสวนิ น้ำเมาล่องคองไป ดังนั้น การดื่มสุราเมรัยที่ทำให้ศีลขาดจะต้องพร้อมด้วยองค์ทั้ง ๔ นี้ครบทุกข้อ หากไม่ครบทั้ง ๔ เงื่อนไขดังกล่าวมาแล้วนี้ ก็จะถือว่าศีลข้อที่ ๕ นั้นยังไม่ขาด” จิตที่เป็นกามาวจรซึ่งเป็นกุศล เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้งดเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทโดยมีเหตุชกุงในสมัยใด ในสมัยนั้น การงด การเว้น การงดเว้น การเว้นขาด จากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท การไม่ทำ การเลิกทำ การไม่ล่องละเมิด การไม่ล้ำเขต การกำจัดต้นเหตุแห่งการดื่มน้ำเมาคือสุรา และเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท นี้เรียกว่า สุราเมรัยมัชชปมาทภูฏานาเวรมณิสิกขาบท ส่วนสภาวะธรรมที่เหลือชื่อว่าสัมปยุตด้วยเวรมณี ฯลฯ สภาวะธรรมที่เหลือชื่อว่าสัมปยุตด้วยเจตนา ฯลฯ ผัสสะ ฯลฯ ปัคคาหะ และอวิกเขปะ ก็เกิดขึ้นนี้เรียกว่า สุราเมรัยมัชชปมาทภูฏานาเวรมณิสิกขาบท^๕

จากหลักการและเหตุผลข้างต้นซึ่งกล่าวถึงโทษภัยของการติดสุราและปัญหาของศูนัยแล้วซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและปัญหาอื่น ๆ อีกจะตามมา และวัดที่จัดตั้งเป็นศูนัยซึ่งมีแนวคิดวิธีการในการบำบัดผู้ติดสุรายังไม่ได้ผลเท่าที่ควรซึ่งมีปัญหาเรื่องระยะเวลาในการเลิกสุรานั้นน้อยไปและไม่เห็นผล ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะบูรณาการหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวให้คนที่เลิกสุราได้หายขาดจากการติดสุราอันจะส่งผลที่ดีต่อบุคคลของประเทศวิถีชีวิตของระบบสังคมไทยระดับย่อยและระบบของสังคมโดยรวมเพื่อเป็นการหาทางออกสำคัญที่จะนำสังคมไทยไปสู่ความสงบสุขยั่งยืนและมั่นคงได้ตามหลักพุทธธรรมด้วยเหตุนี้ จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการบำบัดผู้ติดยาเสพติด และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในได้เป็นอย่างดี

^๕ พ.อ.ปิ่น มุทุกันต์, “หลักการของศีลข้อที่ ๕ ” คลังแสงแห่งธรรม, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมไทยคลังแสงแห่งธรรม, ๒๕๕๐); อ่างใน นายสมัย บุชราคม, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การแก้ปัญหาการดื่มสุราของกลุ่มสังคมพัฒนาชุมชน : ศึกษากรณีโครงการหมู่บ้านปลอดสุราของอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^๖ อภิ. วิ.(ไทย) ๓๕/๗๑๑/๔๕๓.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับสารเสพติดประเภทสุรา และการบำบัดรักษาผู้ติดสุรา

๒.๒ เพื่อศึกษากระบวนการบำบัดรักษาผู้ติดสุราของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒.๓ เพื่อเสนอกระบวนการบำบัดรักษาผู้ติดสุราตามหลักพุทธบูรณาการ

๓. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ดังนั้นขอบเขตในการวิจัยจึงเน้นการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาผู้ติดสุราแล้วศึกษาเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ในการ บูรณาการหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเลิกสุรา ซึ่งศึกษาจากศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นองค์ประกอบในเนื้อหาวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์มีขอบเขตการศึกษาวิจัยดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

- กลุ่มเจ้าอาวาส/พระสงฆ์
- กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา
- กลุ่มประชาชนทั่วไปที่มาเลิกสุรา

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบำบัดผู้ติดสุรา ของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งในด้านเอกสาร ได้มุ่งศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา รวมทั้งข้อมูลจากตำราเชิงวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุรา และได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพุทธบูรณาการในการบำบัดผู้ติดสุราในคัมภีร์พระพุทธศาสนา หนังสือ ตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการหลักในการเลิกยาเสพติดเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบำบัดผู้ติดสุรา ซึ่งทางศูนย์มีกระบวนการขั้นตอนของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในการบำบัดผู้ติดยาเสพติดและการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบำบัดผู้ติดสุราว่าให้หลักธรรมข้อใด นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องและบุคคลทั่วไปที่มาเลิกสุรา

๑.๓.๒.๑ ชั้นศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิธีการศึกษา รวมทั้งข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งแหล่งข้อมูล ดังนี้

๑. แหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก

ภาษาไทยและภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช พร้อมด้วยอรรถกถา และได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับการบำบัดผู้ติดสุรา

๒. แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับ

การบำบัดผู้ติดสุราของศูนย์ผู้ติดยาเสพติดในวัดและศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมมาแก้ไขปัญหาการติดสุรจากงานวิจัย เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๒.๒ ชั้นศึกษาภาคสนาม (Field Research) เป็นข้อมูลหลักที่มีความสำคัญต่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Personal interview) โดยสัมภาษณ์บุคคลตัวแทนของกลุ่มประชากรเป้าหมายดังกล่าวมาแล้วนั้น

๑.๓.๒.๓ ชั้นนำมาประมวลผล โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้ศึกษาจากเอกสาร และ

ภาคสนามมาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วสรุปเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของวิทยานิพนธ์

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษากระบวนการขั้นตอนในการบำบัดผู้ติดยาเสพติดของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัด ในระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๘-๒๕๖๐

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการวิจัย

- **พื้นที่ทำการวิจัย** คือ ศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผู้วิจัยต้องการศึกษากระบวนการขั้นตอนในการป้องกันแก้ไขผู้ติดสุราโดยใช้หลักพุทธธรรมของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๔ วัด ดังนี้

๑. วัดป่าเมตตาธรรม ตำบลเชียงใหม่ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

๒. วัดร่องคำ ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

๓. วัดปราสาทเทพนิมิต ตำบลตระเปียงเตีย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

๔. วัดพุทธประดิษฐ์ ตำบลโพหนอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการในการบำบัดผู้ติดสุราของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัด” นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้มุมมองเกี่ยวกับการบำบัดผู้ติดสุราเชิงพุทธบูรณาการ เป็นการประยุกต์และผสมผสานระหว่างหลักธรรมและทฤษฎีในการบำบัดผู้ติดสุรา ในการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นตอนศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ขั้นตอนกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และขั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย แล้วนำผลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ประกอบเนื้อหาการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๔.๑ การรวบรวมเอกสาร การรวบรวมเอกสารเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

๑) เอกสารชั้นต้น หรือชั้นปฐมภูมิ (Primary source) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาทศปิฎก. พ.ศ. ๒๕๐๐ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ และอรรถกถาปฐมสมันตปาสาธิกา แปล เล่ม ๑-๓ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ตลอดจนพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสุรา

๒) เอกสารชั้นรอง หรือชั้นทุติยภูมิ (Secondary source) ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ฎฎ ระเบียบ คำสั่ง เอกสาร บทความจากวารสารสิ่งพิมพ์และหนังสือพิมพ์ ตำราวิชาการ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยศึกษาสภาพการดำเนินการบำบัดผู้ติดสุราของศูนย์ผู้ติดยาเสพติดในวัด โดยนำเอาผลการศึกษามาเป็นกรอบแนวคิด เพื่อสร้างเครื่องมือวิจัย ได้แก่การสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยให้เข้ากับกลุ่มตัวอย่าง ๑) แบบบันทึกการสังเกต ๒) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเครื่องมือลงเก็บข้อมูลในภาคสนามเพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นลำดับต่อไป

๔.๒ การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จำนวน ๘๐ รูป/คน

๔.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key Informants) ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มเจาะจง (Purposive sampling) ที่ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกตัวอย่างเอง โดยกลุ่มเจ้าอาวาส/พระสงฆ์, กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา, กลุ่มประชาชนทั่วไปที่มาเลิกสุราตลอดถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง

๔.๔ นำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลจากเอกสารที่รวบรวมได้ และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกมาวิเคราะห์สรุปประเด็นเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่อไป

๕. การวิจัย

การดื่มสุราเมรัยนี้ถ้าผู้ดื่มไม่ได้กระทำทุจริตทางกาย วาจา ใจ แต่ประการใด เป็นแต่ดื่มเพื่อความพอใจและสนุกสนานเท่านั้น ก็เท่ากับมีความพอใจในกามคุณ คือ รสารมณ์ เช่นเดียวกับผู้ประพาศพิศนาคาม การดื่มสุรานี้เป็นเหตุก่อให้เกิดกระทำทุจริตทุกอย่างได้ แม้ว่าผู้นั้นจะเป็นคนที่มีรู้จักละอาย รู้จักกลัวต่อการกระทำไม่ดีต่างๆก็ตาม แต่ถ้าได้ดื่มสุราเข้าไปจนเกิดความมึนเมาแล้ว ที่เคยละอายก็ไม่ละอายที่เคยกลัวก็ไม่กลัว ที่เคยเกรงก็ไม่เกรง ย่อมสามารถกระทำทุจริตต่างๆ นานาได้ด้วยอำนาจของสุรานั่น ฉะนั้นผู้ดื่มสุราเมื่อกระทำทุจริตในข้อใดก็ย่อมสังเคราะห์เข้าในอกุศลกรรมบถข้อนั้น สำเร็จในตัวอยู่แล้ว การดื่มสุราย่อมทำให้เกิดความเสื่อมเสียมาก การดื่มสุราอยู่เป็นนิจ ย่อมไม่รู้จักผล ไม่รู้จักเหตุ ย่อมทำอันตรายแก่ทรัพย์หรือชีวิตร่างกายของมารดา บิดา เป็นต้น

ดังนั้นการศึกษาเรื่อง“พุทธบูรณาการในการบำบัดผู้ติดสุราของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัด ภาควัดวันออกเฉียงเหนือ” ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ทำให้พบประเด็นคำตอบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๕.๑ แนวคิดทฤษฎีและหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับสารเสพติดประเภทสุราและการบำบัดรักษาผู้ติดสุรา จากการศึกษา พบว่า การบำบัดผู้ติดสุราว่าด้วยกฎของศีลธรรม หรือข้อปฏิบัติที่สำคัญเบื้องต้นของชาวพุทธเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นที่มีความสำคัญต่อมนุษย์และการดำรงอยู่ของมนุษย์ ด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นข้อปฏิบัติที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันด้วยดีในสังคม เพื่อสิทธิและศักยภาพของความเป็นมนุษย์ แต่ถึงกระนั้นก็มีผู้ฝ่าฝืนกฎของศีลธรรม อันนี้ด้วยเหตุผลต่างๆหรือฝ่าฝืนละเมิดอย่างไรเหตุผล เหตุผลประการหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการฝ่าฝืนละเมิดก็คือการขาดความสำนึกทางศีลธรรม อันเป็นส่วนของการนำเอาหลักศีลธรรมไปปฏิบัติ การดื่มสุราของชาวไทยพุทธนั้น เมื่อพิจารณาถึงหลักคำสอนอันเป็นพื้นฐานทางศาสนาแล้วถือว่าการละเมิดจริยธรรมขั้นพื้นฐาน เพราะสุรานี้เป็นเหตุที่ตั้งของความประมาท เสียดสี เป็นเหตุให้ระเหิงหลงประพาศทุจริตบาปกรรมด้วยกาย วาจา ใจ ฉะนั้น ผู้ที่เว้นจากบาปและดำเนินตามกรอบของจริยธรรมเบื้องต้นนี้ จำเป็นต้องเว้นจากการดื่มสุราด้วย ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงโทษของสุรา เมรัย นั้นก่อให้เกิดโทษ ต่อตนเองและผู้อื่นหรือสังคม ตามหลักพุทธธรรม มี ๖ ข้อ คือ ทำให้เสียทรัพย์, ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท, ทำให้เกิดโรคหลายอย่าง, ทำให้เสียชื่อเสียง, ทำให้แสดงกิริยาที่ขาดความละอาย และทำให้สติปัญญาเสื่อมถอย ในด้านโทษตามกฎหมาย ก็จะมีโทษตามความผิดที่กระทำ เช่น การผลิตสุราโดยไม่ได้รับอนุญาต การดื่มสุราจนเมาไม่ได้สติแล้ว

ขับชี่ยานยนต์ กระทั่งทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนอื่น เป็นต้น ส่วนหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการบำบัดรักษานั้นสามารถมองมาเห็นโทษที่แท้จริงของสุราและโทษทางกฎหมายก็กำหนดไว้เช่นกัน ซึ่งจะมีบทลงโทษที่ต่างจากพระพุทธศาสนาอย่างสิ้นเชิงส่วนแนวทางในการรักษาบำบัดนั้นผู้วิจัยได้นำหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องส่งเสริมให้คนที่ติดสุรามาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันหรือบำบัดผู้ติดสุราโดยการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนในการยึดจิตใจของผู้ที่อยากจะเลิกสุราโดยการอาศัยธรรมะมาช่วยแก้ไขอีกวิธีหนึ่ง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าหาวิธีการบำบัดผู้ติดสุราโดยอาศัยหลักคำสอนหรือหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ในคัมภีร์ต่างๆ ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นนำมาประยุกต์เข้ากับการรักษาในปัจจุบันเพื่อให้นักที่ติดสุราได้นำไปปฏิบัติหรือเข้ามาบำบัดตามศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดให้เลิกดื่มสุราผู้วิจัยคิดว่าหลักธรรมที่นำมาช่วยในการบำบัดผู้ติดสุราจะช่วยให้ไม่มากก็น้อยตามเหตุปัจจัยของแต่ละบุคคลในการหาทางออกจากปัญหาการดื่มสุราเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลนั้น เป็นการรู้จักใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาอันเกิดขึ้นแก่ตัวบุคคลผู้ดื่มสุราส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราด้านต่างๆ ด้วยอาศัยหลักธรรมดังนี้ คือ

(๑) อบายมุข ๖ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นโทษทัณฑ์ของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุรามีผลเป็นอย่างไร เช่น เสียทรัพย์สินพันตา หรือเกิดโรคร้ายต่างๆ เป็นต้น และมีรูปแบบอย่างไรที่จะเอื้อให้เข้าไปคลุกคลีกับการดื่มสุรา เช่น การคบคนชั่วเป็นมิตรซึ่งจะชักนำไปในทางฉิบหายต่างๆ อันมีการเที่ยวกลางคืน และตกผลึกที่การดื่มสุราแล้วเมาในที่สุด

(๒) ส่วนเบญจศีล เป็นเสมือนตะปูที่ตอกย้ำให้รู้ว่าเมื่อเรารู้ภัยแล้วควรที่จะหยุดเสียแล้วด้วยหลักการที่มีอยู่ เป็นการงดเว้นจากการดื่มสุรานั้นอย่างเด็ดขาดและหลักธรรมที่ใช้องกันไม่ให้คนรุ่นใหม่ หรือคนที่ยังไม่เคยดื่มสุราเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุรา คือ เบญจธรรม เพราะเบญจธรรมนั้นเป็นเสมือนรั้วที่ล้อมไว้ป้องกันภัยให้กับประชากรทุกวิถีทาง

(๓) สติสัมปชัญญะเป็นเสมือนยามรักษาการณ์ ที่คอยระแวดระวังภัยต่างๆ รอบตัวเราไม่ให้ผิดพลาดพลั้งอีกครึ่งหนึ่ง

(๔) หลักฆราวาสธรรม เป็นการกระตุ้นให้เห็นคุณค่าของครอบครัว คือการอยู่ร่วมกันระหว่างสามีภรรยา บุตรธิดา ญาติพี่น้อง เป็นธรรมที่ใช้ครอบครัวบำบัด ก่อนมองประโยชน์ตนให้คิดถึงประโยชน์ของคนอื่นเป็นอันดับแรก

(๕) หลักทศ ๖ ในสังคาลกสูตรนั้น เป็นหลักธรรมที่กำหนดหน้าที่ของคน ให้คนรู้จักหน้าที่ของตนที่พึงทำต่อบุคคลอื่น และควรทำตามหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง สามารถประสานครอบครัวให้เกิดความอบอุ่น เมื่อสังคมระดับย่อยเป็นสุขย่อมอำนวยสุขสู่สังคมระดับใหญ่ต่อไป

(๖) หลักธรรมที่ใช้ระงับ การดื่มสุรา คือ ขันติ โสรัจจะ เพราะธรรมดังกล่าวนี้ใช้ เป็นเครื่องมือในการควบคุมใจของคนที่เคยเกี่ยวข้องกับสุราแล้ว ให้ลดความต้องการที่จะดื่มสุรา

๕.๒ กระบวนการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการศึกษา พบว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดโดยพระสงฆ์ที่มีความรู้และใช้วิธีบำบัดที่มีวิธีแตกต่างกันไปโดยอาศัยพระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจโดยพระสงฆ์เป็นผู้กำหนดขอบเขตในการรักษาผู้ติดยาเสพติดซึ่งมีแนวคิดในการบำบัดและกระบวนการในการบำบัดรักษาที่มีความคล้ายคลึงกันคือ ผู้เข้าบำบัดจะต้องมาด้วยความสมัครใจและกรอกข้อมูลยินยอมด้วยตนเอง ในการทำสัญญาเลิกเหล้า ต้องไหว้พระ อาราธนาศีล สมาทานศีล ตั้งสัจจะอธิษฐาน กล่าวคำปฏิญาณตนจากนั้น จะต้องตึมน้ำยาสมุนไพรรักษา เพื่อล้างพิษสารเสพติดหรือพิษสุราออกจากร่างกาย จะเกิดอาเจียน มากน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณสารเสพติดที่เสพยาเข้าไป ในการบำบัดแต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน ๓๐-๔๐ นาที ผู้บำบัดสามารถกลับบ้านได้ การบำบัดแต่ละครั้งมีขั้นตอน คือ ผู้เข้ารับการบำบัดต้องเตรียม ดอกไม้ขาว ๕ คู่ รูป ๑ มัด เทียน ๑ ห่อ และปัจจัยบูชาครู มาเอง ก่อนเข้าสู่ซึ่งในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดมีขั้นตอนดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ ๑ ผู้เข้าบำบัดต้องมาด้วยความสมัครใจและกรอกข้อมูลยินยอมด้วยตนเอง ในการทำสัญญาเลิกสุรา

ขั้นตอนที่ ๒ ผู้บำบัดไหว้พระ อาราธนาศีล สมาทานศีล

ขั้นตอนที่ ๓ แนะนำให้ความรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดหรือสุรา

ขั้นตอนที่ ๔ ตั้งสัจจะอธิษฐาน กล่าวคำปฏิญาณตน โดยพระสงฆ์เป็นเจ้าพิธีเป็นผู้นำ กล่าวผู้บำบัดต้องกล่าวตามพระสงฆ์

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้บำบัดต้องตึมน้ำยาสมุนไพรรักษา ที่ฝนกับหินผสมน้ำ เพื่อล้างพิษสารเสพติดออกจากร่างกาย

กลวิธีในการลดละเลิกสุราโดยพระสงฆ์ที่มีความรู้ด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด “กลวิธี” ในงานวิจัยนี้ หมายถึง “อุบายวิธีในการลด, ละ, เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท” โดยเฉพาะ “สุรา” ด้วยเหตุนี้ จึงควรทราบความหมายของอุบายวิธีแต่ละอย่างให้ชัดเจน เพื่อจะได้นำไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมต่อไป ซึ่งมีกลวิธีในการแก้ปัญหาการดื่มสุราของประชาชนต้องปฏิบัติตามกติกาของศูนย์บำบัด คือ การปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ เพื่อให้สามารถลดละเลิกการดื่มสุราได้

๕.๓ กระบวนการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดตามหลักพุทธบูรณาการ

ต้องปฏิบัติตามหลักสูตรดังนี้ คือ หลักสูตร ๓ วัน หลักสูตร ๕ วัน และ หลักสูตร ๗ วัน ให้กับผู้ที่ติดยาหรือผู้มาบำบัดจะต้องนอนบำบัดรักษาที่ศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัด หลักสูตร ๓ วัน สำหรับผู้ที่ดื่มสุรา ๑ ปี หลักสูตร ๕ วัน สำหรับผู้ที่ดื่มสุรามานแล้ว ๓-๕ ปี และหลักสูตร ๗ วันสำหรับผู้ดื่มสุรามานแล้ว ๖ ปีขึ้นไป ซึ่งแต่ละหลักสูตรจะมีวิธีการและกระบวนการคล้ายกัน โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าประยุกต์ใช้กับผู้เข้ารับการบำบัดในการจัด

กิจกรรมในการอบรมทั้งทางด้านกาย วาจา และจิตใจให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัดเพื่อให้เลิกจากการติ่มน้ำเมาตามวิธีดังนี้

๑) วิธีที่ใช้ธรรมโอสธบำบัด คือ การรักษาดูแลหรือเยียวยาผู้ติ่มสุราด้วยหลักพุทธธรรมของพระพุทธองค์โดยพระสงฆ์เป็นผู้อบรมสั่งสอนฝึกอบรมทางด้านจิตใจ

๒) วิธีที่ใช้สมณะวิปัสสนากรรมฐานบำบัด คือ การรักษาดูแลหรือเยียวยาผู้ติ่มสุราด้วยการนำเข้าการปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยสมณะบ้าง ด้วยวิปัสสนาบ้าง ตามระยะเวลาที่กำหนด

๓) วิธีที่ใช้กิจกรรมบำบัด คือ การทำกิจกรรมในต่อละวัน เช่น ทำวัตรเช้า-เย็น การทำความสะอาดบริเวณศูนย์บำบัด เป็นต้น เพื่อเป็นการผ่อนคลายให้กับผู้เลิกสุราสามารถลดละเลิกการติ่มสุราได้

๔) วิธีที่ใช้สมุนไพรบำบัด คือ การให้ความช่วยเหลือผู้ติ่มสุราตามกระบวนการบำบัดผู้ติ่มสุราเชิงพุทธบูรณาการ คือ การใช้สัจจะควบคุมไปกับสมุนไพร กล่าวคือ ใช้สัจจะ เป็นเครื่องช่วยควบคุมกายควบคุมใจ มิให้หันกลับไปติ่มสุราอีก ส่วนสมุนไพรนั้นใช้สำหรับถอนพิษของสุราออกจากร่างกาย สมุนไพร จะช่วยถอนสารพิษได้เพียงร้อยละ ๔๐ เท่านั้น ส่วนอีกร้อยละ ๖๐ นั้น จะมีผลต่อผู้ที่ติ่มมันใน “สัจจะ” การรักษาด้วยวิธีการให้สัจจะอธิษฐานความสัตย์กับตนเอง เช่น “อิมัง สัจจะวาจา อธิฐานมิ ข้าพเจ้าให้สัจจะที่จะเป็นความจริง ตั้งแต่วันนี้ จะไม่ยาเสพติดทุกชนิด” โดยเฉพาะสุราจะไม่ติ่มอีกต่อไปเป็นการตั้งสัจจะในการเลิกสุราเพื่อให้มีความตั้งใจที่จะเลิกให้ได้ตามความต้องการ ส่วนการรักษาด้วยสมุนไพรเป็นการรักษาด้วยยาสมุนไพรตามธรรมชาติซึ่งจะเป็นยาทำให้ผู้ติ่มสุราอาเจียนพิษสุราออกมาช่วยถอนพิษสุราได้เป็นอย่างดี ด้วยกรรมวิธีต่างๆเพื่อให้เลิกติ่มสุราได้

ส่วนกลวิธีในการลดละเลิกสุราเหล่านี้ หมายถึง “อุบายวิธีในการลด, ละ, เลิกการติ่มเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท” โดยเฉพาะ “สุรา” ตามหลักพุทธบูรณาการในการบำบัดรักษาดูแลผู้ติ่มสุราต้องอาศัยปัจจัยหลายๆด้านด้วยกันที่ประสบความสำเร็จหรือให้เกิดประโยชน์ในการเลิกติ่มสุรา คือ

๑. ด้านสุขภาพ หลังจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม แล้วเอาหลักธรรมมาใช้บังคับจิตใจพร้อมกับคนในครอบครัวช่วยเป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษา ทำให้ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง ไม่เหน็ดเหนื่อยทำงานอดทน นี่คือผลการนำความรักอบอุ่นของครอบครัวมาประยุกต์ใช้ ทำให้เกิดชีวิตครอบครัวได้พร้อมแต่ความสุข

๒. ด้านครอบครัว คนที่ติ่มสุรา เขาได้สำนึกคิดถึงโทษของการติ่มสุรา ทำให้อารมณ์ดีขึ้น ไม่หงุดหงิดเหมือนเดิม ใจเย็นลง มีเหตุผลมากขึ้น ยอมรับฟัง ความคิดเห็น หรือ คำตักเตือนจากครอบครัวมากขึ้น ในที่สุด ความเป็นอยู่ในครอบครัวมีแต่เจริญยิ่งขึ้นเพราะ ทุกคนมีเมตตาความรักต่อกันและกัน

๓. ด้านสังคม คนดื่มสุราลดน้อยลง อาชญากรรม อื่นๆที่เกี่ยวข้องก็ลดลงไปมาก แม้ว่าจะไม่หมดสิ้นไปจากพื้นที่ก็ตาม ถือว่าเป็นการช่วยสังคมอีกทางหนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้ติดสุราลดน้อยลงไป ภาพรวมในด้านสังคมจึงถือว่า ผู้เลิกดื่มสุรา ได้อย่างถาวรมีส่วนทำให้สังคมสงบสุขและลดปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดีแม้ว่าจะมีผู้ติดสุราเป็นจำนวนมากก็ตาม

๔. ด้านเศรษฐกิจ เมื่อเลิกดื่มสุราแล้วทำให้วิถีชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ดีขึ้นหากพิจารณาจากสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องที่เข้ารับการรักษาพิษสุรา การดื่มสุราลดลงเรื่อยๆที่ภาครัฐให้ความสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ทำให้มีเงินเก็บมากขึ้น ประหยัดใช้จ่าย

๖. บทสรุป

การบำบัดผู้ติดสุราของกระบวนการการบำบัดผู้ติดสุราเชิงพุทธบูรณาการนั้นมีทั้งประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับเหตุผลปัจจัยของแต่ละบุคคลแต่ส่วนใหญ่เห็นดีด้วยกับการบำบัดในกระบวนการรูปแบบเชิงพุทธเพราะทำให้รู้หลักธรรมคำสอนที่แท้จริงในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันตามหลักปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาทำให้คนที่มารับการบำบัดเกิดความศรัทธาและได้เรียนรู้แนวคิดและกระบวนการในการบำบัดแบบผสมผสานระหว่างการใช้หลักธรรมเป็นตัวยึดเหนี่ยวจิตใจให้เกิดความกลัวและการดื่มสมุนไพรมีการขับสารพิษของสุรา ออกจากร่างกาย การบำบัดรักษาในทางพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะที่ใดก็ตามจะมีหลักการที่เหมือนกัน อาจจะมีแตกต่างกันบ้างในวิธีการรักษาแต่หลักการบำบัดรักษาส่วนใหญ่ จะใช้ยาสมุนไพรรักษาควบคู่กับการใช้สัจจะบำบัด คือ การบำบัดรักษาทางกายเป็นการฝึกฝนตนให้มีความอดทนและควบคู่กับการบำบัดรักษาทางใจเป็นการฝึกฝนอบรมจิตใจให้เข้มแข็งไม่คิดอยากดื่มสุราอีก ดังนั้นแต่ละศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดที่ให้การบำบัดรักษาในทุกที่ที่ต่างก็มีจุดประสงค์ที่เหมือนกัน คือ ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคม โดยเฉพาะปัญหาการดื่มสุรา

๗. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีในการบำบัดผู้ติดสุราและกระบวนการในการบำบัดผู้ติดสุราของศูนย์บำบัดในวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้รูปแบบการบำบัดผู้ติดสุราเชิงพุทธบูรณาการผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการปฏิบัติและการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้ ในส่วนของข้อเสนอแนะทั่วไป รัฐบาลควรรณรงค์การลด ละ เลิก การดื่มสุราอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยความร่วมมือจากหลาย ๆ หน่วยงาน ปลุกฝังให้เยาวชนและทุกกลุ่มอายุ ได้ตระหนักถึงโทษและพิษภัยของการดื่มสุรา ส่งเสริมให้ครอบครัวมีบทบาทและเป็นตัวอย่างที่ดีของเยาวชนในการไม่ดื่มสุรา

และภาครัฐและองค์กร ภาคเอกชน ควรส่งเสริมการจัดตั้งสถานที่บำบัดผู้เสพติดสุราเมรัยตามสถานพยาบาลในทุกจังหวัด สำหรับข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษาการเปรียบเทียบโทษและประโยชน์ของการดื่มสุราเมรัยในแต่ละศาสนา หรือควรมีการศึกษาสาเหตุและปัญหาที่ทำให้คนไทยนิยมดื่มสุราในหมู่วัยรุ่นเป็นจำนวนมาก และควรศึกษาการเปรียบเทียบกระบวนการในการบำบัดผู้ติดสุราของศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัดกับการบำบัดของโรงพยาบาล

บรรณานุกรม

- พ.อ.ปิ่น มุกข์นิตย์. “หลักการของศีลข้อที่ ๕” คลังแสงแห่งธรรม. กรุงเทพมหานคร : ธรรมไทย คลังแสงแห่งธรรม, ๒๕๕๐.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๖ , กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- _____ . **พุทธธรรม** ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระครูสุมนต์ธรรมธาดา (สายัน บวบชม). “ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย” **ปริญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระครูโสภณสุทธิธรรม. “ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดที่เข้าร่วมโครงการวัดปลอดสุรา อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์”. **ปริญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระไพศาล จันทมโม (วงศ์ภูงา). “ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อค่านิยมและผลกระทบของการดื่มสุราและแนวทางแก้ปัญหาตามหลักพุทธจริยธรรมของชาวพุทธในชุมชนพระลับและชุมชนชัยณรงค์-สามัคคี เทศบาลนครขอนแก่น เขต ๒”. **ปริญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- สุภัทรา ลบล้ำเลิศ. “พุทธวิธีในการแก้ปัญหาสารเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์สงเคราะห์และบำบัดผู้ติดยาเสพติด วัดอินทาราม จ.สมุทรสงคราม”. **ปริญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.
- อำพร โปสจา. เรื่อง **ยิ้มสู้ภัย ยาเสพติด** “สุขภาพจิตกับยาเสพติด” ปี ๒๕๕๖.

